

2. ХАРАКТЕРИСТИКА ЗМІСТУ ПРОГРАМИ

2.1. ДИСЦИПЛІНА «ФІНАНСИ»

Тема 1. Теоретико-методологічні засади фінансової науки

Предмет науки про фінанси. Суб'єкти, об'єкти і зміст фінансових відносин на макро- і мікро рівні. Фінансові категорії. Поняття і терміни у фінансовій науці. Сутність, специфічні ознаки і функції фінансів. Фінанси як економічна категорія розподілу. Взаємозв'язок фінансів з іншими економічними категоріями, які беруть участь у вартісному розподілі (кредитом, заробітною платою, ціною). Сфери фінансових відносин та інституційна структура фінансової системи. Суспільне призначення фінансів та їх об'єктивна необхідність.

Рекомендована література:

Основна [1, 2, 3, 9, 10, 13, 14].

Допоміжна [23, 37, 38,].

Інформаційні ресурси Інтернет [68, 73,].

Міжнародні видання [76, 80, 84].

Тема 2. Генезис та еволюція фінансів

Фінанси як історична категорія. Доходи і видатки феодальної держави. Основа державних доходів - домени і регалії. Прямі податки, розвиток непрямого оподаткування. Відкупна система оподаткування. Фінанси феодального міста. Фінанси в період індустріального розвитку. Роль фінансів у первісному накопиченні капіталу. Розвиток фінансів у індустріальному і постіндустріальному суспільстві.

Рекомендована література:

Основна [1, 10, 11, 12].

Допоміжна [17, 23, 32, 58,].

Інформаційні ресурси Інтернет [68, 73].

Міжнародні видання [77, 82, 84, 3].

Тема 3. Становлення та розвиток фінансової науки

Теорії державних фінансів англійської класичної політекономії. Розвиток вчення про державні фінанси в працях А.Вагнера. Концепція державних фінансів Дж.Кейнса. Фінансові концепції неокейнсіанства. Вплив демократизації суспільства на фінансову думку (теорія суспільних товарів і послуг). Теорії корпоративних фінансів.

Рекомендована література:

Основна [10, 11, 12, 13].

Допоміжна [15, 19, 23, 28, 42, 43, 58].

Інформаційні ресурси Інтернет [73].

Міжнародні видання [75, 76, 80].

Тема 4. Фінансове право і фінансова політика

Фінансова політика як складова економічної політики. Завдання фінансової політики. Сучасна фінансова політика України (характеристика за її окремими напрямками), її стратегічні і тактичні завдання. Фінансовий механізм та його складові елементи. Фінансове планування, сутність, завдання, принципи, методи. Види фінансових планів, їх характеристика. Зміст і призначення фінансового контролю, його види, форми і методи. Об'єкти і суб'єкти. Сутність аудиторського контролю. Забезпечення об'єктивності та неупередженості аудиторського висновку.

Рекомендована література:

Основна [3, 4, 9, 10, 11, 12, 14].

Допоміжна [22, 35, 37, 38, 45, 60].

Інформаційні ресурси Інтернет [66, 67, 68].

Міжнародні видання [76, 84].

Тема 5. Податки. Податкова система

Об'єктивна необхідність, економічна сутність податків як фінансової категорії. Класифікація податків за різними ознаками, їх характеристика. Прямі і непрямі податки їх сутність, види, переваги і недоліки. Сутність і наукові принципи побудови податкової системи. Податкова система України: принципи побудови, характеристика складу і структури.

Рекомендована література:

Основна [3, 4, 6, 8, 10, 11, 12, 13, 14].

Допоміжна [16, 17, 23, 44, 55, 63, 64].

Інформаційні ресурси Інтернет [68, 71].

Міжнародні видання [77, 78, 82].

Тема 6. Бюджет. Бюджетна система. Бюджетний дефіцит.

Економічний зміст бюджету, його ознаки і функції як фінансової категорії. Економічна сутність бюджетних доходів і видатків форми їх вияву і матеріальне втілення. Структура бюджетних видатків. Класифікація доходів і видатків бюджету. Бюджетний устрій і бюджетна система: поняття, основи і принципи побудови. Бюджетний процес і характеристика його етапів. Сутність бюджетного дефіциту і його види. Причини виникнення бюджетного дефіциту, характеристика джерел фінансування бюджетного дефіциту. Управління бюджетним дефіцитом.

Рекомендована література:

Основна [1, 3, 9, 10, 11, 12, 13, 14].

Допоміжна [18, 22, 23, 26, 32, 33, 34, 50, 53, 56,].

Інформаційні ресурси Інтернет [66, 68, 69, 73].

Міжнародні видання [74, 76, 82, 84].

Тема 7. Державний кредит

Економічна сутність, функції і призначення державного кредиту. Форми внутрішніх державних запозичень. Класифікація державних позик.

Фінансові інструменти зовнішніх державних запозичень. Сутність і види державного боргу (поточний і капітальний, внутрішній і зовнішній). Причини його виникнення і зростання. Методи управління державним боргом, джерела обслуговування і погашення державного боргу.

Рекомендована література:

Основна [5, 9, 10,11, 12, 13].

Допоміжна [15, 21, 23, 24, 27,39,41,18, 19].

Інформаційні ресурси Інтернет [1 5, 7, 10].

Міжнародні видання [66, 68, 73].

Тема 8. Місцеві фінанси. Бюджетний федералізм і фінансове вирівнювання

Поняття місцевих фінансів, характеристика їх складу та роль у соціально-економічному розвитку територій. Місцеві бюджети як основа фінансового забезпечення місцевого самоврядування: доходи, видатки. Вертикальні та горизонтальні дисбаланси. Поняття та інструменти фінансового вирівнювання. Доходи місцевих бюджетів та джерела їх формування. Власні і закріплені доходи. Склад і структура видатків місцевих бюджетів (поточні видатки і видатки розвитку).

Рекомендована література:

Основна [1, 3, 4, 7, 9,10, 11, 12, 13,14].

Допоміжна [16, 18, 20, 22, 26, 30, 31,40, 54, 57, 63].

Інформаційні ресурси Інтернет [66, 67, 68].

Міжнародні видання [81, 84].

Тема 9. Фінанси суб'єктів господарювання

Фінанси суб'єктів господарювання як фінансова категорія. Особливості фінансових відносин на мікрорівні. Доходи і витрати суб'єктів господарювання. Порядок розподілу грошових надходжень від реалізації продукції, робіт і послуг. Фінансовий результат, чинники що впливають на його формування. Фінансові ресурси підприємств, характеристика їх складу.

Рекомендована література:

Основна [2, 3,9, 10, 11, 12,13].

Допоміжна [44, 59].

Інформаційні ресурси Інтернет [66, 68, 73].

Міжнародні видання [74, 78].

Тема 10. Фінанси домогосподарств

Домогосподарство як інституційна економічна одиниця та сфера функціонування фінансів. Теоретичні основи фінансів домогосподарств. Функції, що виконують домогосподарства. Особливості фінансів домогосподарств в залежності від сфери їх функціонування; Основи сімейного підприємництва. Форми доходів домогосподарств; Бюджет домогосподарства, його структура, витрат бюджету домогосподарств, Сукупні ресурси та сукупні витрати домогосподарства. Їх роль у економіці

країни. Особистий бюджет. Грошові заощадження, інвестиційна діяльність та інвестиційний портфель домогосподарств.

Рекомендована література:

Основна [11, 12, 13].

Допоміжна [15,40, 43, 62, 64].

Інформаційні ресурси Інтернет [68, 69, 70, 73].

Міжнародні видання [74, 82, 84].

Тема 11. Соціальні фонди держави

Сутність і суспільне призначення соціального страхування, його необхідність. Система фондів соціального страхування, принципи їх організації, управління ними. Пенсійне страхування і його організація. Джерела формування доходів і напрями видатків Пенсійного фонду України. Реформування пенсійного забезпечення в Україні. Переваги і недоліки солідарної, накопичувальної та змішаної пенсійної системи. Об'єктивна необхідність і сутність страхового захисту. Фонд соціального страхування: джерела формування, напрями використання. Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття. Формування, види матеріального забезпечення. Єдиний соціальний внесок – джерело формування соціальних позабюджетних фондів. Проблеми і перспективи запровадження обов'язкового державного медичного страхування в Україні.

Рекомендована література:

Основна [9, 10, 11, 12, 13,14].

Допоміжна [23,29, 35,36, 51, 52, 62].

Інформаційні ресурси Інтернет [66, 68, 70, 73].

Міжнародні видання [84, 85, 86, 87].

Тема 12. Фінансовий менеджмент

Сутність фінансового менеджменту, об'єкт та суб'єкти. Функції фінансового менеджменту. Державний фінансовий менеджмент: суть, призначення, завдання. Складові державного фінансового менеджменту: податковий менеджмент, бюджетний менеджмент і борговий менеджмент. Фінансове планування і фінансове прогнозування, облік і контроль у системі державного менеджменту. Фінансовий моніторинг і фінансовий контролінг. Суб'єкти державного фінансового менеджменту їх функції. Фінансовий менеджмент суб'єктів господарювання.

Рекомендована література:

Основна [1, 2, 11, 12, 13].

Допоміжна [18, 23, 41, 43, 57].

Інформаційні ресурси Інтернет [1 5, 7, 10].

Міжнародні видання [68, 69, 71].

Тема 13. Міжнародні фінанси

Сутність та функціональне призначення міжнародних фінансів. Міжнародний ринковий механізм перерозподілу фінансових ресурсів і капіталу. Міжнародний неринковий перерозподіл фінансових ресурсів. Фінанси міжнародних організацій. Організація Об'єднаних Націй (ООН), сфери її діяльності, структура, значення у міжнародному поділі праці, та всесвітніх економічних відносинах. Бюджет Європейського Союзу, його доходи і видатки.

Рекомендована література:

Основна [3, 10, 11, 12, 13].

Допоміжна [18, 25, 46,].

Інформаційні ресурси Інтернет [66, 68, 73].

Міжнародні видання [74, 77, 80].

Тема 14. Фінанси країн із розвинутою ринковою економікою

Загальні закономірності і національні особливості державних фінансів у країнах з розвинутою ринковою економікою. Склад, структура бюджетних доходів країн з розвинутою ринковою економікою. Особливості організації бюджетного процесу в США, Японії, країнах ЄС. Сутність, причини і зміст інтеграційних процесів в Західній Європі.

Рекомендована література:

Основна [11, 12, 13].

Допоміжна [18, 19, 23, 25, 57, 60].

Інформаційні ресурси Інтернет [68, 73].

Міжнародні видання [76, 77, 78].

ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ З ДИСЦИПЛІНИ «ФІНАНСИ»

Основна

1. Бюджетна система: підруч. / Демянишин та ін.; за ред. С.І.Юрія. Тернопіль:ТНЕУ, 2013.- 624с. [текст] навч. посіб. Київ. Центр учбової літератури. 2018.292с.
2. Бедринець М.Д., Довгань Л.П. Фінанси підприємств. навч.посіб. Київ. Центр учбової літератури. 2018.292с.
3. Буряк П. Ю. Фінанси: підруч. Київ: Хай-Тек Прес, 2010. 392 с.
4. Василик О. Д. Теорія фінансів: підруч. К.: Вища школа. 2004. 608 с.
5. Державні фінанси: навч. посіб. / за заг. ред. В. Д. Базилевича. К.: Атіка, 2004. 368 с.
6. Демиденко Л. М., Субботович Ю. Л. Податкова система: підруч. Київ. Центр учбової літератури, 2007. 265с
7. Місцеві фінанси : підруч. /за ред. д.е.н., проф..О. П. Кириленко. 2-ге вид. доп. і перероб. Тернопіль: Економічна думка, 2015. 448с.

8. Податкова система України: тренінг-курс: навч. посіб. / за заг. ред. О. М. Тимченко. К.: ДННУ “Акад. фін. управління”, 2012. 656 с.
9. Опарін В. М. Фінанси (загальна теорія): навч. посібник. 4-те вид., без змін. / К.: КНЕУ, 2007. 240 с.
10. Романенко О. Р. Фінанси: підручник. К.: ЦУЛ, 2016. 321 с.
11. Фінанси: підруч. /за ред. С. І. Юрія, В. М. Федосова. К.: Знання, 2008. 611с.
12. Федосов В. М., Юрій С. І. Теорія фінансів: підруч. К.: ЦУЛ, 2010. 576 с.
13. Фінанси: підруч. / за ред. д.е.н., проф. І. О. Лютого. К.: Вид-во Ліра, 2017. 720 с.
14. Фінансова грамотність. Фінанси: що, чому, як. навчальний посібник/ авторський колектив. ;К. 2019. – 272с.

Допоміжна

15. Андрущенко В.Л. Фінансова думка Заходу в ХХ столітті (Теоретична концептуалізація і наукова проблематика державних фінансів). Львів. Каменяр. 2000. 303с.
16. Андрущенко В.Л., Тучак Т.В. Податкова держава: монографія Київ.: Алерта,2016.-304с.
17. Андрущенко В.Л., Тучак Т.В. Морально-етичні імперативи податків та оподаткування (західна традиція): монографія Київ. Алерта, 2013. – 384с.
18. Бюджетний менеджмент: підручник / за заг. ред. В. Федосова. К.: КНЕУ, 2004. 864 .
19. Б'юкенен Дж., Річард А Масгрейв. Суспільні фінанси і суспільний вибір. Два протилежних бачення держави. Джеймс М Б'юкенен,: Пер. з англ.- К.:Вид. Дім «КМ Академія», 2004.- 175с.
20. Бак Н.А. Фінансова безпека територіальних громад в Україні: сутність, структурні складові, загрози. Світ фінансів. 2019 Випуск 1 (58).
21. Богдан Т.П. Стратегічне управління державним боргом в умовах нестійкої боргової позиції. Фінанси України 2018. №4. С.75-92.
22. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 р. No 2456-17 та редакції від 01.01.2018 URL:<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2456>.
23. Бланкарт Ш. Державні фінанси в умовах демократії. К.: Либідь, 2000. 345 с.
24. Вахненко Т. П. Зовнішні боргові зобов'язання у системі світових фінансово-економічних відносин: монограф. Київ.: Фенікс, 2006. 385 с.
25. Грицяк І . Право та інституції Європейського Союзу. Навч. посіб. Київ. 2004. 260 с.
26. Дем'янишин В. Г. Теоретична концептуалізація і практична реалізація бюджетної доктрини України: монограф. Тернопіль: ТНЕУ, 2008. 496 с
27. Державний кредит та боргова політика України. 2-ге видання [монографія]/ за ред. І. О. Лютого. Київ: ЦУЛ, 2008. 360 с.

28. Дерлиця А. Питання догматизму та ортодоксії вітчизняної фінансової науки. *Світ фінансів* 2019. Випуск №3(60). С.150-164.
29. Закон України «Про недержавне пенсійне забезпечення» від 9 липня 2003 року № 1057-IV. ВВР України, 2003. № 47 – 48.
30. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21.05.1997. №280/97-ВР. URL.: [http // zakon4.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%DO%B2%D1%80](http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%DO%B2%D1%80). (дата звернення 01.02.2019).
31. Зайчикова В. В. Місцеві фінанси України та європейських країн. К.: НДФІ, 2007. 299 с.
32. Історія оподаткування: навчальний посібник. Ірпінь: Національна академія ДПС України. 2004. 242с.
33. Кириленко О. П. Сучасні тенденції видатків на оборону з державного бюджету України. *Світ фінансів*. 2019. Випуск №3(60). С. 179-188
34. Коляда Т.А. Формування бюджетної стратегії України: теорія, методологія, практика. Монографія. Ірпінь. УДФСУ.2016.396с.
35. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України (ВВР). - 1996. - № 30. - С. 141.
36. Кнейслер О. В., Шупа Л. З. Медичне страхування в Україні: реалії функціонування та перспективи розвитку: монограф. / за ред. О. В. Кнейслер. Тернопіль: 2018, 192 с.
37. Краус Н.М. Інституційний зріз дихотомії старих і нових інститутів розвитку сфери фінансів в умовах інноватизації. *Фінанси України*. 2018. №4. С.115-126.
38. Лютий І. О. Фінансова інфраструктура: інноваційний підхід до дослідження фінансів. К.:*Фінанси України*: 2017. № 4. С. 121-125.
39. Лютий І.О. Софанко А.П. Зовнішні державні запозичення як інструмент фінансової політики уряду. *Фінанси України*. 2019. №5. С.50-63.
40. Максимчук О. Місцеві запозичення як джерело здійснення капітальних видатків місцевих бюджетів. *Світ фінансів*. 2019. Випуск 2 (59). С.98-108.
41. Маршалок Т., Мороз І. Вплив державного боргу на економічний розвиток. *Світ фінансів*. 2019 Випуск 2 (59). С.8-22.
42. Мітіліно М.І. Основи фінансової науки. Київ. 1929. 252с.
43. Норт Д. Інституції, інституційна зміна та функціонування економіки / Даглас Норт: пер. с англ. І.Дзюб. – К. Основи, 2000.-198с.
44. Оподаткування суб'єктів підприємництва. Презентаційний курс: навч. посіб. / за заг. Ред. А. М. Поддєрьогіна. КНЕУ, 2013. 351 с.
45. Пасатко Т.С. Фінанси домогосподарств як джерело інвестиційних ресурсів економіки України. *Економіка і держава*.2015. №7. С.108 – 111.
46. Податкова політика України: стан, проблеми та перспективи: монографія; за ре. З.С.Варналія. Київ.Знання.2008.675с.
47. План дій “Україна – Європейський союз”. – www.center.gov.ua/data/upload/publication/main/ua/562/Action-plan-ukr.pdf.

48. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування : Закон України від 09.07.2003 № 1058-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1058-15> (дата звернення: 01.09.2019).
49. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні : Розпорядження КМУ від 1.04.2014. № 333-р. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/333-214-%D1%80>.
50. Ріппа М. Б. Імперативи бюджетного фінансування соціального захисту та соціального забезпечення в Україні. *Світ фінансів*. 2018. Випуск 3 (56). С 28-41.
51. Ріппа М.Б. Модернізація систем пенсійного забезпечення у економічно розвинутих країнах. *Економічний вісник університету*. 2017. Випуск 34/1. С. 95-102.
52. Ріппа М. Б., Шамун Н. В. Інвестиційна діяльність недержавних пенсійних фондів в Україні. Збірник наукових праць Університету державної фіскальної служби України, 2018. № 2. С. 319–336. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpnudps_2018_2_26.
53. Річний звіт про виконання Державного бюджету України за 2019 рік. URL: <https://www.treasury.gov.ua/ua/file-storage/richnij-zvit-pro-vikonannya-derzhavnogo-byudzhetu-ukrayini-za-2019-rik> (дата звернення: 15.11.2019).
54. Розвиток бюджетної децентралізації в Україні: наукова доповідь / за ред. д-ра екон. наук І. О. Луніної; НАН України, ДУ "Ін-т екон. та прогноз. НАН України". Київ, 2016. 70 с.
55. Соколовська А. М. Шляхи реформування податкової системи України *Фінанси України*. 2014. №12. С. 103-121.
56. Стоян В.І. Русін В.М. Казначейська система виконання бюджету: навч. посіб... Тернопіль: Астон, 2015. 372 с.
57. Слухай С. В. Міжбюджетні трансферти у постсоціалістичних країнах: від теорії до реалій: монограф. Київ.: Арт-ек. 2002. 195с.
58. Сміт А. Добробут націй. Дослідження про природу та причини добробуту націй. Пер з англ. наук. ред. Є. Литвин. Київ Port-Royal, 2001. 399с.
59. Тропіна В.Б. Фінансові ресурси домогосподарств у структурі національного інвестиційного потенціалу. *Ефективна економіка* 2016. №3 С. 57-69.
60. Фінанси підприємств: підруч. 8-ме видання / за заг.ред. А. М. Поддєрьогіна. К.: КНЕУ 2013. 515 с.
61. Федосов В.М., Юхименко П.А. Інституціональне середовище і його вплив на формування бюджетних ресурсів держави *Ринок цінних паперів*. 2018 №1-2. С.3-14.
62. Юрій С. І., Стоян В. І., Мац М. Й. Казначейська система: підруч. Тернопіль: Карт-бланш, 2002. 590 с.
63. Юрій С. І., Шаварина М. П., Шаманська Н. В. Соціальне страхування: Підручник. Кондор, 2004. 464 с.

64. Юшко С.В. Роль місцевих податків і зборів у формуванні доходів місцевих бюджетів. *Фінанси України*. 2018. №1. С 47-61.

65. Юшко С.В. Українська практика оподаткування фізичних осіб. *Фінанси України*. 2019. №1. С. 50-67

Інформаційні ресурси Інтернет

66. Офіційний сайт Президента України. URL: <http://www.president.gov.ua> (дата звернення 23.02.2019).

67. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. URL: <http://www.kmu.gov.ua> (дата звернення 08.02.2019).

68. Офіційний сайт Верховної Ради України URL: <http://www.rada.gov.ua> (дата звернення 13.02.2019.).

69. Офіційний сайт Міністерство фінансів України. URL: <http://www.minfin.gov.ua> (дата звернення 01.02.2019).

70. Офіційний сайт Державної фіскальної служби України URL: <http://www.sta.gov.ua>. (дата звернення 01.02.2019).

71. Офіційний сайт Пенсійний фонд України. URL: <http://www.pfu.gov.ua>. (дата звернення 01.02.2019).

72. Офіційний сайт Державної казначейської служби України. URL: <http://www.treasury.gov.ua>. (дата звернення 01.02.2019).

73. Офіційний сайт Рахункової палати України. URL: <http://www.ac-rada.gov.ua> (дата звернення 01.02.2019).

74. Офіційний сайт Національного інституту стратегічних досліджень URL.: <http://www.niss.gov.ua>. дата звернення 08.02.2019).

Міжнародні видання

75. A Eurotax to finance the European Union. URL: <http://www.taurillon.org/A-Eurotax-to-finance-the-European-Union>.

76. Boss A. Do We Need Tax Harmonization in the EU? URL: – <http://econpapers.repec.org/paper/ki Kieliw/916.htm>.

77. Blankart C.B. Offentliche Finanzen in der Demokratie: Eine Einfuhrung sn die Finanzwissenschaft. Verlag Franc Vahlen: Munchen, 1998. S.393.

78. Buchanan J.M., Musgrave R.A. Public Finance and public Choice. Two Contrasting Visions of the State.- Cambridge (Mass.), Ljndon: The MIT Press, 2000.С.63.

79. Musgrave R.A.Public Finance, now and then. Financarchiv. 1983/ Bd.41.-H.1.P 1-13.

80. Herber B.P. Modern Public Finance: the Study of Public Sector Econjmics. – Homewood: Irwin.1971. – XIX.661p.

81. Shoup C.S. Public Finance. – London: Weidenfeld & Nicolson, 1969. P. 615.

82. Oates W.E. Fiscal Federalism and European Union: Some Reflection. – Pavia: Università di Pavia, 2002. URL: <http://www.unipv.it/websiep/wp/132.pdf> <03.02.2008>
83. Grabowski M.H. Tax integration in the EU – challenges, results, and prospects. URL: – <http://www.gdnet.org/fulltext/grabowski.pdf>.
84. Reforming the Budget, Changing Europe. – Brussels: Commission of the European Communities/2007. URL: ec.europa.eu/budget/reform/library/issue_paper/consultation_paper_en.pdf
85. Financing Programming and Budget. URL: – http://ec.europa.eu/budget/other_main/glossary_en.htm
86. Social Expenditure Database/OECD [Электронный ресурс].- Режим доступа:[http://www.oecd.org/document/9,03746.en_2649_33933_38141388_1_1_1_1.html](http://www.oecd.org/document/9,03746,en_2649_33933_38141388_1_1_1_1.html)
85. Barr N. Reforming Pensions / N. Barr, P. Diamond// CESISO Working Paper no.2523. – 2009 (January). – 24p.
87. Pension markets in focus 2015 [Electronic source] / The Organization for Economic Cooperation and Development. – Access: <http://www.oecd.org/pensions/PensionMarketsInFocus2015.pdf>
88. The OECD Global Pension Statistics database URL: <http://www.oecd.org/daf/fin/private-pensions/globalpensionstatistics.htm> (Last accessed: 01.09.2019).
89. Pension markets in focus 2015 [Electronic source] / The Organization for Economic Cooperation and Development. – Access: <http://www.oecd.org/pensions/PensionMarketsInFocus2015.pdf>.